		птофіт			бна	фіт	
18	Райграс	гемікри-птофіт	04 – 05	мезотермний	світло-любна	мезо-фіт	мезоф-роф
19	Мятлик	гемікри-птофіт	05 – 06	мезотермний	світло-любна	мезо-фіт	мезотроф
20	Лисохвіст лучний	гемікри-птофіт	05 - 06	мезотермний	світло-любна	мезо-фіт	оліготроф

Проаналізувавши отримані дані ми встановили видовий склад 20 видів серед яких 10 видів деревні форми, 5 видів бур'янів та 5 видів злакових трав. Встановили відношення цих рослин до біологічних факторів та їх життєву форму за Раункієром. З цього випливає, що найбільше загострення полінозів протікає з квітня по червень в зв'язку з масовим квітуванням рослин-алергенів.

Велика кількість рослин-алергенів зростає у самому місті — це парки, сади, сквери. В місті ведеться заміна старих дерев на нові, тому потрібно звернути увагу на висадку видів які мають не значну алергенну дію. У результаті фенологічних досліджень було встановлено час квітування найбільш небезпечних алергічних об'єктів, їх біоекологічних особливостей. Аналіз дозволяє прослідкувати наступний розділ по групам за екологічними факторами: по відношенню до світла: світлолюбні — 11 видів; геліофіти — 3 види та невитривалі — 6 видів.

Отже, надзвичайно досконалі біологічні особливості рослин-алергенів дозволяють їм пристосуватися до різних екологічних факторів, що дозволяє їм широко культивуватися та поширюватися в різних ценозах. Саме тому дослідження біологічних особливостей рослини-алергенів є надзвичайно актуальним і потребують удосконалення та практичного використання у парковому будівництві з метою уточнення видового складу рослин, які використовуються для насаджень у міській зоні, використовуються для озеленення та ландшафтного дизайну.

Література

1. Пухлик Б.М. Елементарная аллергология. — Вінниця: Велес 2002. — 148 с.
2. Адо А.Д. Общая аллергология /руководство для врачей изд-во 2-е, перераб. и доп. Адо А.Д. — М.: Медицына, 1978. — 464 с., ил.
3. Пыцкий В.И. и др. Аллергические заболевания. — 3-е изд. перераб. и доп. — М.: изд-во «Триада-Х», 1999. — 470 с.

БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КІМНАТНИХ РОСИН КАБІНЕТУ БІОЛОГІЇ

Оніпко В.В., Кулак Т.А.
Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

В умовах постійного зростання міст і промислових центрів, коли людина протягом багатьох годин знаходиться в оточенні з скла, залізобетону і синтетичних матеріалів, роль живих рослин в інтер'єрі особливо важлива. Рослини створюють ілюзію контактів з природою; красою форм, приємним запахом і спокійним зеленим забарвленням благотворно впливають на центральну нервову систему, допомагаючи справитися з поганим настроєм або стресовим станом. Але найбільш важливі саніта-

рна і гігієнічна функції рослин. Доведено, що рослини поглинають пил, очищають повітря приміщень від вуглекислоти, де її майже в 20 разів більше, ніж просто неба, сприяють зволоженню і іонізації повітря, знижуючи його температуру, але що особливо цінно — пригнічують і знищують багато шкідливих мікроорганізмів завдяки виділенню особливих летючих речовин — фітонцидів. Через це рослини дуже важливі у шкільних класах, а особливо у живих куточках та кабінетах біології. Вони позитивно діють на самопочуття учнів та їх нервову систему. Детальне вивчення біорізноманіття кімнатних рослин є необхідною реалізацією даного питання. Саме це і визначило вибір теми роботи.

Вивчивши впродовж тривалого часу близько 26 видів рослин і взявши за критерії відбору невибагливість до умов утримання і розведення можливість використання у навчально-виховній роботі, ми пропонуємо свої рекомендації і перелік видів для вирощування у живому куточку.

Дані дослідження наведені в таблиці.

Біологічні особливості кімнатних рослин

Назва	Морфологічні властивості	Біологічні особливості
Алое деревовидне Aloe Arborescens Mill	Листостебловий сукулент до 1м висотою з гіллястим стеблом і товстим соковитим листям із зубцями по краях	Світлолюбний, вимагає помірно теплого утримання
Аспідістра висока Aspidistra elatior Blume	Листяно-декоративна рослина з повзучим кореневищем і великими широколанцентними листям на довгих черешках. Є ряболисті форми	Одна з найвибагливіших рослин. Виносить різкі коливання температури, сухість повітря, недостаток світла, не вимоглива до ґрунтів
Бегонія вічноквітуюча Begonia Semperforens Hort	Невисока (до 30 см), сильнорозложиста, трав'яниста рослина з соковитими стеблами і листям. Майже весь рік рясно квітує дрібними білими, рожевими або червоними квітками	Витримує знижене освітлення. Зимове утримання тепле, помірно тепле
Гіппеаструм Hippeastrum hybridum Hort	Цибулинна рослина. Листя лінійне, яскраво-зелене. Квітки дуже великі (до 18 — 20 см в діаметрі), забарвлення від білого до темно-бордового	Світлолюбний, виносить слабке затінювання. Зимове утримання тепле, помірно тепле
Драцена Сандера Dracaena Sanderiana Hort. Sand	Висока струнка рослина з негіллястим стовбуром і багаточисельні яскраво-зеленим листям ланцетової форми, що одеревів	Світлолюбна, виносить затінювання. Влітку рясний полив і часте обприскування
Монстера делікатесна Monstera deliciosa Liebm.	Ліана з довгим тонким стеблом і дуже великим (до 0,5 м в діаметрі) листям на довгих черешках. Листова пластинка округло-серцеподібної форми, глибокороздільна	Не вибаглива до світла, вологолюбна рослина теплих і помірно теплих приміщень
Нефролепіс високий Nefrolepis exaltata Schoff	Рослина з кореневищем і красивим перистим листям до 1 м довжини, що поникло. Листові сегменти подовжений-трикутні	Віддає перевагу зниженому освітленню, виносить сухість повітря, перепади температури

Назва	Морфологічні властивості	Біологічні особливості
Сансев'єра трьохполосна Sansevieria trifasciata Prain.	Трав'яниста кореневищна рослина з жорстким, широколінійним, довгим листям, що росте перпендикулярно поверхні ґрунту. Листя з чергуючими, поперечними, темними і світлими смугами	Одна з найвибагливіших рослин, стійко до низького освітлення, перепадам температури, сухості повітря
Фікус еластичний Ficus elastica Roxb	Вічнозелене дерево з коричневим стовбуром і великими черешками; овальними, шкірястими, блискучими, темно-зеленими листям	Може рости при повному і зниженому освітленні, переносить сухість повітря. Влітку рясний полив і обприскування. Взимку зміст теплий і помірно тепле
Хлорофітум мохнатий Chlorophytum comosum Bak	Трав'яниста рослина з укороченим стеблом і розеткою численних, дугоподібно зігнутих, м'яких, вузьколанцетних листків і довгими звисаючими пагонами, на яких розташовуються маленькі рослинки.	Віддає перевагу повному освітленню, може виносити затінювання. Зимове утримання тепле, помірно тепле
Сенполія гібридна Saintpaulia hybrida hort f. rosea fl. pl.	Яскраво-зелене листя, округле, краї рівні, рідко опушене. Квітки яскраво-рожеві, сильно-махнові, по 5 у суцвітті.	Світлолюбна рослина, але потрібно притіняти від прямих сонячних променів.
Бегонія бульбовидна B. tuberhybrida Voss	Однорічна трав'яниста рослина, висотою до 20-60 см. Листя почергове, серцеподібне, дещо асиметричне з візерунком.	Тіньовитривала, теплолюбна рослина.
Традесканція строката T. multicolor hort.	З густим, дрібним, зеленим листям з білими і рожевими смугами.	Виносить знижене освітлення. Зимове утримання тепле і помірно-тепле.
Зигокактус обрубаний Zygocactus truncatus (Haw.) K. Sch.	Квітує у кінці грудня-січні.	Потребує вологого повітря і розсіяного світла та багатий на гумус ґрунт.
Опунція дрібноволосиста Opuntia microdasys (Lehm.) Pfeiff.	Сукулент ний чагарничок до 60 см висотою, з численними яскраво-жовтими щитинами, що сидять на ареолах.	Світлолюбна рослина, утримання тепле.
Епіфіллюм гібридний Epiphyllum hybrida hort.	Рослина з листоподібними із зазубринками стебла по краям яких розміщуються колючки. Великі квітки.	Теплолюб, виносить слабе затінювання. Зимове утримання тепле, помірно-тепле.
Каланхоє Блосфельда Kalanchoe blossfeldiana Poeln	Листя прямостояче, блискуче, темно-зелене. Яскраво-червоні квітки, зібрані у напівзонтичні суцвіття.	Світлолюбна рослина, утримання помірно тепле.
Дзвоник ламкий Campanula fragilis Cyragilis.	Листочки округлі дрібнозубчасті. Квітки яскраво-голубі.	Світлолюб, утримання помірно тепле.

Назва	Морфологічні властивості	Біологічні особливості
Дзвоник рівнолистий C. isofylla Moretti	Рослина з тонкими, ламкими стеблами, що стеляться. Листя зубчасте, яскраво-зелене. Крихкі, білосніжні квітки.	Помірно тепле утримання, світлолюб.
Колеус Вершаффельта Coleus blumei var. verschaffeltii hort.	З бархатистим, темно-червоним із зеленою облямівкою листям.	Світлолюбна та теплолюбна рослина.
Фінікова пальма (Фенікс Кесарський) Phoenix canarienies hort.	Багаторічна рослина з великим перистим зелено-сірим листям.	Світлолюбна, при недоліку світла листя витягується і обвисає, утримання помірно-тепле.
Пеларгонія щитовидна P. peltatum (L.) Ait.	Стебла із щитовидними листками. Квітки зібрані у суцвіття.	Світлолюб, утримання помірно тепле, витримує незначне зниження температури.
Плющ дельтовидний H. helix var. deltoides Tobl.	Стебла тонкі високі, листя з трьома виступами.	Тіньовитривала рослина, з помірно теплим утриманням.
Розан Китайський Hibiscus rosa-sinensis Linn	Висота до 3 м. Вічнозелений куч з блискучим листям. Квітки великі, по будові прості і махрові.	Світлолюбна рослина, якщо відсунути від світла, може не зацвісти, утримання помірно тепле.
Фікус Австралійський F. Rudiginosa Vent.	Має твердий прямий стовбур з довгим шкірястим листям, довжиною до 30 см.	Тіньовитривала рослина, теплолюбна.
Фуксія красива Fuchsia hybrida Woss.	Вічно зелений кущ з квітками різного забарвлення.	Світлолюбна рослина, утримання помірно тепле, може витримувати незначне зниження температури.

Отже, встановлено видовий склад кімнатних рослин кабінету біології, які представлені 26 видом і 17 родинами. По 5 видів належить до родини — Лілійні, Бегонієві і Геранієві; по 4 види належать до родин — Коммелінові і Кактусові; по 3 види до родин — Аралієві і Тутові; по 2 види до родин — Дзвоникові і Онагрові; та по 1 виду до родин — Амарилісові, Ароїдні, Геснерієві, Давалієві, Товстянкові, Губоцвіті, Пальмові і Мальвові.

Досліджено біологічні особливості кімнатних рослин. Класифіковано досліджувані види за відношенням до факторів середовища. З'ясовано , що по відношенню до світла рослини розподілилися наступним чином: світлолюбні — 18 видів; тіньовитривалі — 17; тіньолюбні — 6 рослин. По відношенню до тепла — теплолюбні — 14 видів; помірно теплолюбні — 24 рослини; холодостійкі — 7. Вплив водного режиму: рослини вологих тропічних лісів — 17 видів; рослини субтропіків — 12 видів; рослини пустель — 6.

Дані дослідження є важливими для проведення дослідів і спостережень над кімнатними рослинами, встановлення найбільш сприятливих умов для їх вирощування. Отже з метою вивчення курсу біологія і виро-

щування кімнатних рослин для озеленення шкіл, дитячих садків, ясел, лікарень, організацій та підприємств — можна рекомендувати 26 видів рослин декоративного призначення, які не потребують особливих умов догляду.

Література

1. Левданская П.И., Мерло А.С. Комнатные цветочные растения. — Минск: Урожай, 1967. — 243 с.
2. Родина В.А. Цветоводство в школе. Пособие для учителей. Изд. 4-е, исп. и доп. — М.: Просвещение, 1974. — 254 с.
3. Юхимчук Д.Ф. Комнатное цветоводство — 4-е изд, доп. и перераб. — К.: Урожай, 1979. — 166 с.

АПРОБАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ СОРТІВ І ГІБРИДІВ СОНЯШНИКА

Оніпко В.В., Малородна М.В
Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Соняшник — відносно молода сільськогосподарська культура. Як олійну культуру його вирощують близько 200 років. Батьківщиною соняшнику вважають південно-західну частину Північної Америки. В Європу соняшник завезли іспанці у 1510 році, назвавши його перуанською хризантемою. Спочатку поширився як декоративна і городня культура. В Україну завезено у 18 столітті. Як олійну культуру вперше стали вирощувати в Україні і Росії, звідси він поширився в інші країни. Перший завод виробництва олії створено в середині 19 століття. Місцеві сорти мали низький вміст олії (28-30%) і дуже високу лузжистість (43-44%). Насіння сортів, створених академіком В.С. Пустовойтом містило вже 47-53% олії, а лузжистість їх не перевищує 22-25% [1].

Україна за посівними площами займає третє місце в світі, а за валовим виробництвом насінні — четверте. Основні посіви і виробництво сконцентровано у зоні Степу, зокрема у Дніпропетровській, Донецьк, Запорізькій, Херсонській, Одеській, Кіровоградській, Луганській та Полтавській областях, де виробляють 87% його насіння.

Посівна площа соняшника в Україні в 2002 році перевищила 3 млн. га. Урожайність у 1986-1990 рр. була 16,8 ц/га, в 1991-1996 рр. — 12,7 ц/га, в 1997-2001 рр. — знизилась до 9,3-12,1 ц/га. Це є наслідком недотримання вимог технології, збіднення асортименту сортів та гібридів соняшнику. Саме цими аргументами і обумовлено коло наших наукових досліджень по вивченню апробаційних особливостей соняшнику в умовах Новосанжарського району.

Район дослідження знаходиться в східно-лісостеповій грунтово-кліматичній зоні. Ґрунтовий покрив області обумовлений помірним континентальним кліматом, лісовою та степовою рослинністю. Ґрунтоутворюючі породи представлені четвертинними осадовими породами вітрового та водного походження. Найбільш поширені в області чорноземи глибокі малогумусні. Вміст гумусу в шарі 0-20 см складає 3,84%, у більш глибоких шарах ґрунту кількість його зменшується і на глибині 80-90 см його вміст складає близько 2,1%. Клімат регіону характеризу-